

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU37

Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändring i lagen om betaltjänster (betaltjänstlagen). Förslaget innebär att det införs krav på att betaltjänstleverantörer presenterar betalningssätt på ett visst sätt vid e-handel. Om en konsument vid köp av varor eller tjänster online kan välja ett betalningssätt som innebär att en kredit inte lämnas, ska ett sådant betalningssätt visas först. Ett betalningssätt som innebär att en kredit lämnas får inte heller vara förvalt om det finns andra betalningssätt. Ett handlande som strider mot det nya kravet föreslås vara otillbörligt mot konsumenter vid tillämpning av marknadsföringslagen. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Härutöver föreslår utskottet en redaktionell ändring i ingressen till lagförslaget.

Utskottet föreslår vidare ett tillkännagivande till regeringen med anledning av en följdmotion. Enligt utskottet bör en utvärdering av lagstiftningens effekter vara genomförd senast den 1 juli 2021.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett motionsyrkande i en följdmotion. I betänkandet finns en reservation (L).

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:79 Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online.

Tre yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Reservation.....	9
Avgiftsbelagda krediter respektive andra krediter, punkt 2 (L).....	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Propositionen.....	10
Följdmotionerna.....	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Presentation av betalningstjänster vid köp online

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster med den ändringen att orden ”ett nytt” i ingressen mellan ”införas ett nytt” och ”kapitel” ska utgå.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:79.

2. Avgiftsbelagda krediter respektive andra krediter

Riksdagen avslår motion

2019/20:3493 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 1.

Reservation (L)

3. Utvärdering av lagstiftningens effekter

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om utvärdering av den nya lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3493 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 2 och

2019/20:3494 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M).

Stockholm den 18 mars 2020

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M), Eva Lindh (S), Saila Quicklund (M), Ann-Christine From Utterstedt (SD), Larry Söder (KD), Jörgen Hellman (S), Jessica Wetterling (V) och Fredrik Stenberg (S).

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas regeringens proposition 2019/20:79 Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online. I propositionen föreslås att det ska införas ett krav på att betaltjänstleverantörer presenterar betalningssätt på ett visst sätt vid e-handel. Om en konsument vid köp av varor eller tjänster online kan välja ett betalningssätt som innebär att en kredit inte lämnas, ska ett sådant betalningssätt visas först. Ett betalningssätt som innebär att en kredit lämnas får inte heller vara förvalt om det finns andra betalningssätt.

Det nya kravet ska tas in i lagen (2010:751) om betaltjänster.

Regeringen föreslår även att ett handlande som strider mot det nya kravet ska anses otillbörligt mot konsumenter vid tillämpning av marknadsföringslagen (2008:486).

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Utskottet föreslår en ändring i ingressen till lagförslaget av redaktionell karaktär. Förslaget framgår av utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

I ärendet har kommit in skrivelser från Finansbolagens Förening, Näringslivets delegation för marknadsrätt (NDM) och Svenska Bankföreningen (dnr 1333-2019/20).

Den 10 mars 2020 var statssekreterare Ulf Holm i utskottet för att lämna kompletterande information i ärendet.

Utskottets överväganden

Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i betaltjänstlagen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att en utvärdering av lagstiftningens effekter ska vara genomförd senast den 1 juli 2021.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en förändrad lagstiftning.

Propositionen

Allmänt

Vid köp av varor och tjänster på olika e-handelsplattformar (e-handel) sker detta i allmänhet genom någon form av elektronisk behandling. För att en konsument ska kunna genomföra en elektronisk betalning måste såväl konsumenten som e-handlaren anlita betalningsleverantörer.

En e-handlare som inom ramen för en e-handelsplattform vill erbjuda sina kunder ett eller flera betalningssätt behöver ett avtal med en eller flera betaltjänstleverantörer, t.ex. banker. Det kan handla om allt från att en e-handlare kopplar upp sin e-handelsplattform till en banks gränssnitt för att kunna erbjuda direktbetalning via den banken, till helhetslösningar där en betaltjänstleverantör erbjuder e-handlarens kunder samtliga sina betalningssätt.

Det är en betalningstjänstleverantör som konsumenten anlitar för att fullgöra sin del i avtalet med e-handlaren, dvs. genomföra betalningen och fullgöra penningförpliktelsen. I den utsträckning som en kredit lämnas vid e-handel är det i allmänhet betaltjänstleverantören – inte e-handlaren – som lämnar krediten, dvs. är kreditgivaren.

Att det finns möjlighet för konsumenter att ta en kredit för att finansiera sin privatkonsumtion är i grunden positivt för såväl konsumenter som ekonomin i stort. En alltför stor uppbyggnad av skulder gör dock hushåll och kreditgivare sårbara och kan i förlängningen påverka ekonomin som helhet. Att en konsument väljer att ta en kredit för att finansiera sin privatkonsumtion bör därför vara resultatet av ett aktivt val från konsumentens sida.

Det sätt som de olika betalningssätten presenteras på är en del av marknadsföringen av betaltjänsterna. Centralt för denna marknadsföring är därför i vilken ordning de olika betalningsalternativen presenteras inför konsumenten.

Ett nytt krav

För att öka konsumentskyddet på betalningsmarknaden föreslår regeringen att det införs ett krav på att betalningssätt till konsumenter ska presenteras på ett visst sätt vid e-handel. Om en konsument vid köp av varor och tjänster kan välja ett betalningssätt som innebär att en kredit inte lämnas, ska ett sådant betalningssätt visas först. Ett betalningssätt som innebär att en kredit lämnas ska inte heller vara förvalt om det finns andra betalningssätt.

Begreppet kredit ska enligt regeringens förslag ha en vid innebörd. Förslaget föreslås omfatta alla slag av e-handelsplattformar (digitala säljkanaler).

Regeringens förslag tar sikte på marknadsföringen av betaltjänster och hur olika betalningssätt presenteras i förhållande till varandra för en konsument vid e-handel. Betaltjänster tillhandahålls av betaltjänstleverantörer och dessa aktörer föreslås därför vara skyldiga att presentera sina tjänster för en betalare, dvs. konsumenten, på ett visst sätt.

En betaltjänstleverantör som erbjuder betaltjänster på en e-handelsplattform står i avtalsrelation med e-handlaren, vilket innebär att betaltjänstleverantören inom ramen för avtalsförhållandet kan säkerställa att e-handelsplattformens presentation av betalsätt lever upp till det nya kravet.

Placeringen av det nya kravet

Regeringen föreslår att den nya bestämmelsen ska placeras i lagen (2010:751) om betaltjänster, i det följande kallad betaltjänstlagen, då den näringsrättsliga regleringen av betaltjänstleverantörer i huvudsak finns i den lagen.

Kravet utgör en för betaltjänster specifik utfyllnad av vad som ska anses vara god marknadsföringssed vid tillämpning av marknadsföringslagen (5 §). Några liknande bestämmelser finns inte i betaltjänstlagen, och det nya kravet föreslås därför tas in i ett nytt kapitel i den lagen.

Tillsyn och ingripande

Betaltjänstleverantörer står under tillsyn av Finansinspektionen. Om en betaltjänstleverantör inte fullgör sina skyldigheter enligt betaltjänstlagen kan Finansinspektionen ingripa mot leverantören.

Utöver dessa bestämmelser föreslås marknadsföringslagen vara tillämplig på marknadsföring av betaltjänster som strider mot det nya kravet. Vid tillämpningen av bestämmelserna om god marknadsföringssed, förbud mot viss marknadsföring och vite i marknadsföringslagen (5, 23 och 26 §§) bör ett handlande som strider mot det nya kravet anses otillbörligt mot konsumenter. Det är Konsumentombudsmannen vid Konsumentverket som för talan om åtgärder enligt marknadsföringslagen. Detta hindrar inte att Finansinspektionen ingriper mot en betaltjänstleverantör om betalningssätt inte presenteras enligt det nya kravet.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Motionerna

Avgiftsbelagda krediter respektive andra krediter

Enligt kommittémotion 2019/20:3493 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 1 delar motionärerna regeringens bedömning att det behövs en tydligare reglering av hur olika betaltjänster ska marknadsföras vid näthandel. Motionärerna anser dock att den reglering som regeringen föreslår riskerar att likställa betalningsformer som i praktiken innebär väsentligt olika risker för merkostnader för konsumenten. Detta riskerar att leda till att syftet med lagstiftningen, dvs. att stärka konsumentskyddet, inte uppnås. Regeringen bör enligt motionärerna återkomma till riksdagen med en förändrad lagstiftning.

Utvärdering av lagstiftningens effekter

Mats Persson m.fl. (L) framför, i kommittémotion 2019/20:3493 yrkande 2, att det är önskvärt att den nya lagstiftningen följs upp efter en tid för att analysera om den gett de önskade effekterna.

Elisabeth Svantesson m.fl. (M) framhåller i kommittémotion 2019/20:3494 att det är viktigt att förbättra konsumentskyddet vid e-handel. Det finns i samhället en grupp konsumenter med skuldproblematik, där delbetalning på kredit kan uppmuntra till ett osunt köpbeteende. En ny lagstiftning bör därför främst vara inriktad på att minska förekomsten av delbetalning på räntebärande krediter eller uppskjuten betalning med dyra avgifter. Enligt motionärerna är regeringens förslag ett steg i rätt riktning, men mot bakgrund av att lagförslaget missar målet med att öka konsumentskyddet behöver lagstiftningen utvärderas inom en snar framtid efter det att den trätt i kraft. En utvärdering av effekterna av den föreslagna lagstiftningen ska vara genomförd senast den 1 juli 2021.

Utskottets ställningstagande

Det är i grunden positivt att det finns möjlighet för en konsument att ta en kredit för att finansiera sin privatkonsumtion. En alltför stor uppbyggnad av skulder gör dock hushåll och kreditgivare sårbara och kan i förlängningen påverka ekonomin som helhet. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att konsumentskyddet vid e-handel förbättras. Att en konsument väljer att ta en kredit för att finansiera sin privatkonsumtion bör vara ett aktivt val från konsumentens sida.

Utskottet anser att regeringens förslag är ett steg i rätt riktning. Utskottet tillstyrker därför propositionen och avslår yrkande 1 i motion 2019/20:3493 (L).

Utskottet anser samtidigt att det är viktigt att målet med lagstiftningen uppnås utan oönskade effekter. Utskottet ställer sig därför bakom det krav på uppföljning som framförs i motion 2019/20:3493 (L) yrkande 2 och motion 2019/20:3494 (M), och tillstyrker yrkandet i motion 2019/20:3494 (M) om att en uppföljning av lagstiftningens effekter ska vara genomförd senast den 1 juli 2021.

Utskottet föreslår en redaktionell ändring i ingressen till lagändringen som framgår av utskottets förslag till riksdagsbeslut. På grund av ändringens karaktär anser inte utskottet att yttranden eller andra upplysningar behövde inhämtas med anledning av förslaget.

Reservation

Avgiftsbelagda krediter respektive andra krediter, punkt 2 (L)

av Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3493 av Mats Persson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att regeringens förslag på reglering träffar alltför brett och riskerar att likställa betalningsformer som i praktiken innebär väsentligt olika risk för merkostnader för konsumenten. Detta riskerar att leda till att syftet med lagstiftningen, dvs. att stärka konsumentskyddet, inte uppnås. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en förändrad lagstiftning som gör en tydligare åtskillnad mellan sådana krediter som typiskt sett innebär ränta eller tilläggsavgifter för konsumenten respektive sådana krediter som typiskt sett innebär ett betalningsansånd utan merkostnader för en viss tid.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:79 Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.

Följdmotionerna

2019/20:3493 av Mats Persson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avgiftsbelagda krediter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvärdering av den nya lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3494 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utvärdering för att granska effekterna av den föreslagna lagstiftningen ska vara genomförd senast den 1 juli 2021 och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2010:751) om betaltjänster ska införas ett nytt ett nytt kapitel, 7 a kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

***7 a kap. Marknadsföring av
betaltjänster online******1 §***

Om en konsument som köper varor eller tjänster online kan välja ett betalningssätt som innebär att en kredit inte lämnas, ska betaltjänstleverantören se till att ett sådant betalningssätt visas först. Ett betalningssätt som innebär att en kredit lämnas får inte heller vara förvalt om det finns andra betalningssätt.

2 §

Ett handlande som strider mot 1 § ska vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses vara otillbörligt mot konsumenterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.